

Asia: Kajaani-Otanmäki Palvelinkeskus -hankkeen YVA-arviointiohjelma (KAIELY/307/2025)

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Kainuun ely-keskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Tuike Finland Oy:n Kajaanin Otanmäkeen suunnitteleman palvelinkeskuksen ympäristövaikutusten arvioinnista. Hankesuunnitelman mukaan alueella rakennetaan kahdeksan palvelinkeskusrakennusta ja näiden tukitoiminnot. Kooltaan hankealue on 405 ha. Ympäristövaikutusten kannalta selvitettävät vaihtoehdot ovat rakentamisen osalta joko kaikkien rakennusten rakentaminen samaan aikaan tai rakentaminen yksi kerrallaan. Toiminta-aikana ympäristövaikutusten arviointi kohdistuu lähinnä jäähdytysjärjestelmiin, jossa toisessa vaihtoehdossa jäähdyttämiseen käytetään Oulujärven vettä. Lisäksi mukana on vaihtoehto, jossa hanke jätetään kokonaan toteuttamatta.

Luonnonvarakeskus on perehtynyt YVA-ohjelmaan erityisesti tutkimuslaitoksen osaamisalueiden kannalta ja arvioi erityisesti sitä, miten hyvin esitetyn arviointiohjelman perusteella pystytään todentamaan hankkeen mahdollisia ympäristövaikutuksia.

2 Lausunto

Koko palvelinkeskuksen vedenkulutus (talousvesi ja jäähdytysvesi yhteensä) arvioidaan olevan korkeintaan 40 Mm3 vuodessa. Pääosa tästä tulee olemaan jäähdytysvettä, mutta lopullinen määrä riippuu valitusta jäähdytysratkaisusta. Jäähdytysvesi otetaan Oulujärvestä ja siitä on arvioitu palautuvan noin 30 % takaisin järveen. Järveen takaisin palautuva vesi on korkeintaan asteen lähtötilannetta lämpimämpää. Veteen voidaan joutua mahdollisesti lisäämään kemikaaleja esim. levien kasvun hillitsemiseksi. Järveen palautuva vesi voi aiheuttaa hydrologisia muutoksia ja muuttaa esim. jääolosuhteita, jotka puolestaan vaikuttavat kalojen käyttäytymiseen ja kalastukseen. Mallintamalla voidaan saada selville hydrologiset muutokset, mutta vaikutukset kalastoon ja kalastukseen vaativat lisäselvityksiä.

Luonnonvarakeskus näkee, että jäähdytysvesien vaikutusten arvioimiseksi alueelle tulisi ennen hankkeen käynnistämistä tehdä kalastuskysely, jossa selvitettäisiin kalastuksen sijoittuminen ja saaliit. Tämän tulisi koskea sekä kaupallista että vapaa-ajan kalastusta. Kysely tulisi uusien rakennustöiden aikana ja töiden valmistuttua. Kyselyn tulosten ja mallinnusten avulla voitaisiin arvioida hankkeen vaikutusta kaloihin ja kalastukseen. Vaihtoehtoisesti tulisi selvittää nykyisiin velvoitetarkkailuihin sisältyvien kyselyjen käyttökelpoisuus tähän työhön. Arviointiohjelmassa mainitaan koekalastukset vuonna 2025. Nämä tulisi toistaa hankkeen rakennusaikana ja palvelinkeskuksen valmistuttua.

Palvelinkeskuksen toiminnan käynnistyttyä on mahdollista, että jäähdytysveden ottoputkeen joutuu kaloja. Tämän vaikutuksen arvioimiseksi tulisi järjestää seuranta toiminnan käynnistyttyä.

On hyvä, että metsäkanalintujen osalta selvityksiä tullaan täydentämään vuoden 2025 aikana.

Suomenselän metsäpeurojen kesäalueiden laajentuminen Pyhännältä Oulujärven eteläpuolitse kohti Kainuun metsäpeuraosakannan elinaluetta on tärkeää mahdollistaa turvaamalla häiriövapaita elinympäristöjä, etenkin Natura- ja luonnonsuojelualueita ja niiden välisiä yhteyksiä. Luke näkeekin tärkeäksi huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa erityisesti mahdolliset häiriövaikutukset Talaskankaan Natura-alueelle ja sen kytkeytyvyyden varmistamisen.

Luonnonvarakeskus näkee, että tässä tarkasteltava hanke ja läheiset tuulivoimahankkeet voivat muodostaa keskenään esim. luonnonympäristöön ja ekologiseen verkostoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia. Näiden yhteisvaikutusten arviointi kaavan jatkosuunnittelussa on tärkeää.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus on perehtynyt Kajaani-Otanmäen palvelinkeskuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan. Oulujärvestä otettava ja osittain sinne takaisin johdettava jäähdytysvesi voi aiheuttaa muutoksia, joiden vaikutuksia ei voi selvittää pelkästään mallintamalla. Kalastoon ja kalastukseen aiheutuvia vaikutuksia tulisi selvittää kalastuskyselyillä ja koekalastuksilla. Samoin ottoputkeen mahdollisesti joutuvien kalojen määrää tulisi seurata. Luke näkee tärkeäksi huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa erityisesti mahdolliset häiriövaikutukset Talaskankaan Natura-alueelle ja sen kytkeytyvyyden varmistamisen. Luonnonvarakeskus näkee, että tässä tarkasteltava hanke ja läheiset tuulivoimahankkeet voivat muodostaa keskenään esim. luonnonympäristöön ja ekologiseen verkostoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia. Näiden yhteisvaikutusten arviointi hankkeen jatkosuunnittelussa on tärkeää.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 29.08.2025 klo 10:56:45.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Tapio Keskinen

Liitteet:

Tiedoksi: